

FOTOPERIODISME A PALMA AL SEGLE XXI

DE LA IMATGE A LA
MEMÒRIA (2000-2020)

Ajuntament de Palma

Palma Educa
Regidoria d'Educació i Política Lingüística

CRÈDITS

Un projecte de

Associació de Fotoperiodistes de les Illes Balears

Coordinació

Bartolomé Ramon, Teresa Ayuga, Alejandro Sepúlveda i Anna Aguiló

Selecció d'imatges

Bartolomé Ramon, Teresa Ayuga, Alejandro Sepúlveda i Anna Aguiló

Textos

Anna Aguiló

Disseny gràfic i expositiu

Hastalastantas

Producció i muntatge expositiu

Pato Rotulación

Correcció lingüística i traduccions

Ferran Sahun i Ayumi Schaal

Agraïments

Alonso Gamero

Alberto Laosa

Climent Picornell

ÍNDEX

TEXT INTRODUCTORI.....	4-5 pàg.
SELECCIÓ D'IMATGES.....	6-26 pàg.
BIOGRAFIES DELS AUTORS PARTICIPANTS.....	27-30 pàg.

FOTOPERIODISME A PALMA AL SEGLE XXI. DE LA IMATGE A LA MEMÒRIA (2000-2020)

Aquesta exposició, lluny de pretendre mostrar els fets esdevinguts en les dues primeres dècades del segle XXI a Palma de manera exhaustiva, vol construir a través de la fotografia un relat ric i viu sobre la memòria més recent de la ciutat i rememorar algunes de les vivències que han passat a l'esfera de la familiaritat i la reconeixença col·lectiva. La ciutat no en viu al marge i això s'ha reflectit en històries universals que al llarg d'aquests darrers 21 anys els fotoperiodistes han captat, tot creant un imaginari compartit. Així, l'Associació de Fotoperiodistes de les Illes Balears ha seleccionat 21 instantànies per fer un repàs amb la ciutat, la memòria i la imatge com a protagonistes i reflexionar sobre l'actualitat i la quotidianitat, enteses com els grans canvis que afronta la nostra societat.

El segle XX va ser protagonista d'avenços tecnològics i científics sense precedents, però també de grans atrocitats. A mesura que s'acostava el canvi de segle i de mil·lenni es palpava una emoció compartida. No obstant això, tota aquesta expectació va ser de cop sacsejada l'11 de setembre de 2001 i, passats 20 anys, concloïa amb la pandèmia de la COVID-19. Pel camí, entre les promeses i l'estupefacció, ens hem trobat amb una crisi econòmica profunda, l'amenaça del canvi climàtic, el terrorisme o l'auge sense precedents de la desinformació i, per descomptat, amb l'aparició de la fotografia digital, la revolució que ha democratitzat la imatge i dessacralitzat l'ofici del fotoperiodisme.

Moltes de les imatges de l'exposició són inèdites i les mirades són múltiples, a vegades tendres, d'altres crítiques o humorístiques. Els fotoperiodistes són en essència observadors professionals i creadors de significats, il·lustren el present amb imatges mentre construeixen una memòria gràfica captada a partir d'un instant, gràcies a uns coneixements tècnics, però sobretot a una consciència social. En una societat amb la tecnologia al seu abast, la informació es distorsiona capgirant-ne el sentit, sovint guiada pel clic ràpid i un criteri escàs, que ens porta a una situació dual: més informació i més imatges, menys coneixement i més desinformació. No es tracta simplement d'una qüestió de tècnica, sinó de com s'explica una història. La tasca de documentació i investigació, l'ètica professional i el rigor a l'hora de presentar els esdeveniments són el seu gran valor davant de la manipulació i la desinformació.

A la memòria de Montserrat T. Diez.

Jordi Avellà (2011)

La mort del jove nigerià Efosa Okosun en estranyes circumstàncies provocà protestes a Son Gotleu.

Teresa Ayuga (2013)

Al voltant de 80.000 persones es reuneixen en una de les manifestacions més multitudinàries a Palma contra el decret de Tractament Integrat de Llengües (TIL), més conegut com a *decret del trilingüisme*.

Teresa Ayuga (2015)

Els musulmans residents a Mallorca celebren a primera hora del matí la fi del ramadà a les instal·lacions de Son Moix.

Guillem Bosch (2009)

Una finca del carrer de Rodríguez de Arias, al barri del Camp d'en Serralta, es va desplomar de sobte la nit del 25 al 26 d'octubre de 2009 i va sepultar-ne els habitants. L'accident va causar 7 morts.

Pere Bota (2017)

Les lluites LGTBI i feminista han marcat els inicis d'aquest segle XXI, però la conquesta de drets per part de la ciutadania és lenta i no està exempta d'atacs. En aquests anys s'han aprovat lleis com la del matrimoni homosexual (2005) i de la violència de gènere (2004), que han suposat grans victòries per a la nostra societat. En aquesta imatge uns joves es manifesten a la marxa de l'Orgull Gai que se celebra cada any als carrers de Palma i d'arreu del món.

Isaac Buj (2014)

El Lluís Sitjar, inaugurat el 1945, va ser l'estadi oficial del RCD Mallorca durant més de 50 anys. Fins al 2007 aquestes instal·lacions foren utilitzades per les categories inferiors del club. A partir d'aquell moment van ser abandonades, i esbucades definitivament el 2014.

Miquel À. Cañellas (2013)

Operaris de l'Ajuntament de Palma retiren la placa de la rambla dels Ducs de Palma, dedicada a Cristina de Borbón i Iñaki Urdangarín des de l'any 1998, i la substitueixen per l'original, la Rambla. El govern municipal pren aquesta decisió "per respecte a l'opinió dels ciutadans de la ciutat".

Miquel À. Cañellas (2016)

La crisi migratòria al Mediterrani s'aguditza a partir de l'any 2015 per l'increment d'un flux incontrolat de migració que creua, jugant-se la vida, el Mediterrani cap a Europa. A la imatge, unes turistes dinen al costat d'una pintada que reclama, fent una crida solidària, la benvinguda als refugiats i "l'expulsió" dels turistes arran de les aglomeracions de visitants a la ciutat.

Cati Cladera (2020)

Les restes de la represaliada palmesana Joana Baño són enterrades al cementiri de Palma. El cos de Baño, la primera dona víctima de la repressió franquista que es trobava i s'identificava a les Illes Balears des que començaren les excavacions de fosses, es va localitzar al quilòmetre 15 de l'antiga carretera que unia Palma amb Calvià. Fou enterrada en una fossa comuna del cementiri calvianer l'any 1936 fins al seu trasllat al cementiri de Palma.

Montserrat T. Diez (2009)

Membres de la Guàrdia Civil s'abracen durant el funeral dels seus companys Carlos Sáenz de Tejada i Diego Salvá a la Catedral de Mallorca. Els dos guàrdies civils van ser assassinats per la banda ETA en un atemptat a Palmanova, Calvià. Dies després de l'acció terrorista, es van produir 4 explosions a diferents bars de Palma sense causar danys personals. Aquestes van ser les últimes accions de la banda terrorista a Mallorca, després d'anys d'haver estat en el seu punt de mira.

Joan Lladó (2018)

L'actriu Sharon Stone passeja pel centre de Palma amb la seva parella en una galera. Des de fa anys artistes i celebritats d'arreu del món venen a passar les vacances a la capital mallorquina. La tradició comença entre finals del segle XIX i principis del XX quan viatgers, sobretot europeus i americans, s'hi estan temporades o s'hi instal·len cercant la llum i la calma de la ciutat i de l'illa. Passats els anys, i malgrat la pèrdua d'aquell indret idíl·lic, Palma continua essent un pol d'atracció per a famosos i un punt informatiu que desperta curiositat arreu.

Manu Mielniezuk (2010)

El calendari de festes i celebracions a Palma és extens: unes de caire popular, unes altres d'institucional o cultural. Les festes de Carnestoltes a la capital mallorquina es remunten al segle XVIII, però Sa Rua i Sa Rueta, unes de les celebracions més concorregudes per grans i petits, no s'instauren fins al segle XX.

Pere Joan Oliver (2019)

Per Sant Sebastià, patró de Palma, se celebren les festes més importants de la ciutat. Les setmanes de celebracions i foguerons s'acomiaden amb un correfoc que congrega colles de dimonis i centenars de participants.

Bartolomé Ramon (2001)

Un brot de febre aftosa va afectar la Gran Bretanya l'any 2001. Aquesta malaltia infecciosa d'origen animal va provocar una greu crisi sanitària al país i que, per descomptat, s'haguessin d'extremar els controls d'entrada de passatgers i productes procedents principalment del Regne Unit i França a l'aeroport de Palma.

Bartolomé Ramon (2001)

Un brot de febre aftosa va afectar la Gran Bretanya l'any 2001. Aquesta malaltia infecciosa d'origen animal va provocar una greu crisi sanitària al país i que, per descomptat, s'haguessin d'extremar els controls d'entrada de passatgers i productes procedents principalment del Regne Unit i França a l'aeroport de Palma.

Jaime Reina (2013)

Un activista antitaurí es manifesta en un cèntric carrer de Palma. L'any 2015, el ple de l'Ajuntament va declarar la ciutat municipi lliure de maltractament animal. D'aleshores ençà no s'han concedit permisos per celebrar espectacles taurins en espais públics.

Alejandro Sepúlveda (2017)

Un grup de nins de les vivendes del Camp Redó juguen durant el calorós estiu de Palma en un castell inflable instal·lat pels veïns. Aquest conjunt de pisos protegits es varen construir durant els anys 50 per l'Obra Sindical del Hogar del govern franquista. Després del pas dels anys, es començaren a degradar. Per aquest motiu des de diferents àmbits s'ha reclamat la necessitat de retornar la dignitat a aquesta barriada obrera amb la posada en marxa de diferents iniciatives de remodelació i intervenció.

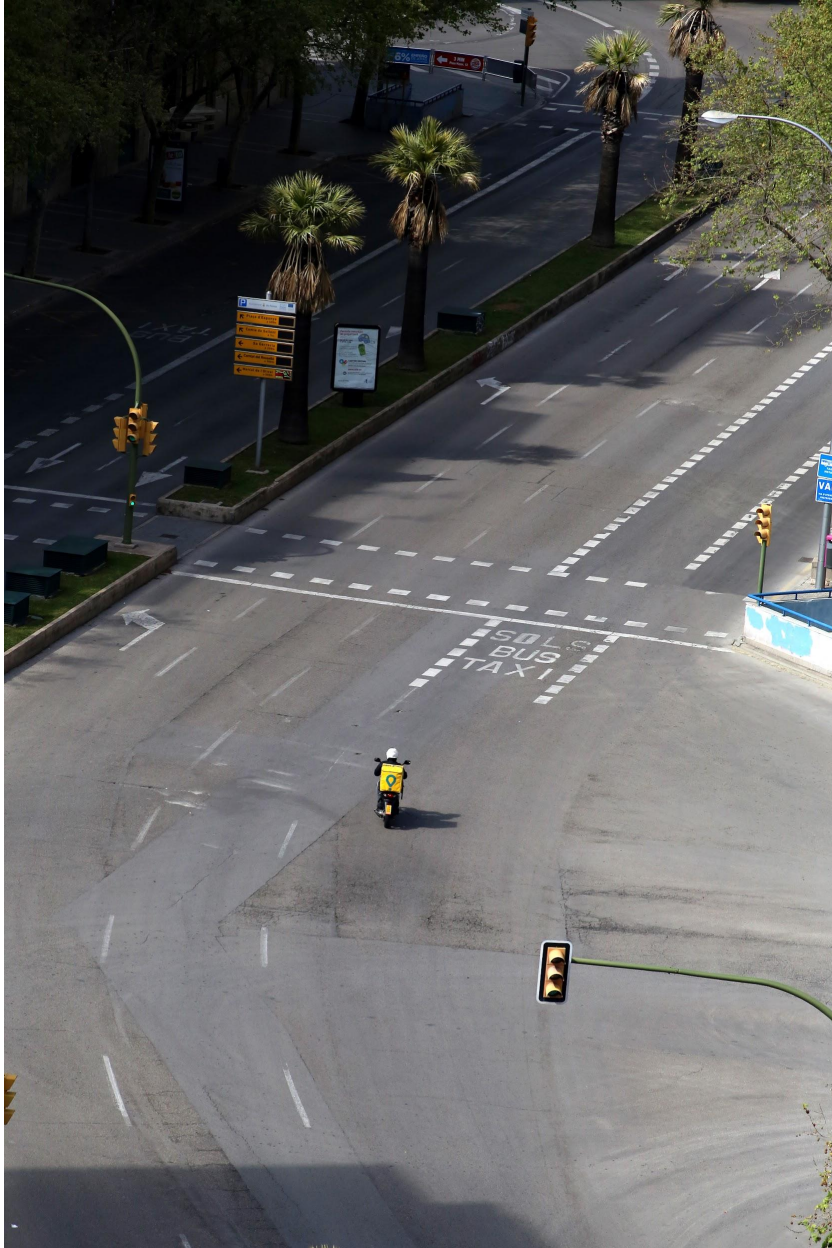
Alejandro Sepúlveda (2018)

Son Banya es va crear de manera experimental als anys 70 per solucionar el problema d'infrahabitatge que afectava la comunitat gitana del Molinar. L'objectiu era que un centenar de famílies tinguessin accés a un lloc digne on poder viure, tot i que fos modest. L'assentament, però, ha anat patint una degradació gradual al llarg dels anys. Per resoldre aquesta situació el 2018 es va assolir un acord per desmantellar el poblat i real·lotjar i integrar les famílies en altres barris de Palma. Des de llavors s'han iniciat els tràmits, les ajudes i les demolicions que han de permetre que la fi del poblat de Son Banya sigui una realitat.

Tooru Shimada (2018)

Gairebé 40 anys després del darrer derbi palmesà a la Lliga, el RCD Mallorca i la CD Baleares s'enfronten a la Segona Divisió B durant la temporada 2017/18.

Ismael Velázquez (2020)

En ple estat d'alarma per la COVID-19, decretat pel govern central, aquest era l'aspecte de les Avingudes, una de les vies més concorregudes de Palma. Entre la buidor i el silenci, un repartidor autoritzat es desplaça durant el confinament de la ciutat.

Alberto Vera (2011)

Com a d'altres llocs del nostre país, els indignats del 15M varen acampar a la plaça d'Espanya, rebatejada com a plaça d'Islàndia. Aquest moviment és una resposta al malestar ciutadà envers el sistema polític i econòmic després d'anys d'una forta crisi econòmica que sacsejà amb especial importància Espanya. A la foto, un grup de joves s'agafen les mans mentre són desallotjats, durant una acció de resistència passiva.

BIOGRAFIES DELS AUTORS PARTICIPANTS

Jordi Avellà Lliteres (Palma, 1978) és fotògraf independent, titulat com a Tècnic Superior en Imatge Audiovisual a l'IES Juníper Serra de Palma. Treballa de fotoperiodista des de l'any 2004 per a mitjans com Gaceta Náutica, Diario de Regatas, El Mundo i Agencia EFE. Ha exposat entre d'altres a les exposicions col·lectives «Mostrador» (2014) i «Tapetes i Diretes» (2015) dins la programació de Palmaphoto.

Teresa Ayuga Rosselló (Palma, 1972) és fotoperiodista en actiu des de l'any 1994. Rebé estudis universitaris d'Imatge i So (1990-1992) a la Universitat Complutense de Madrid i és titulada en el Grau Superior de Formació Professional com a Tècnica d'Imatge i So a l'IES Juníper Serra de Palma (1992-1994). L'any 1994 començà a treballar al medi fotogràfic com a fotoperiodista al diari El Mundo Baleares, fins a l'any 1995. Durant uns mesos va treballar com a fotògrafa independent per a la premsa rosa, i l'any 1996 entrà a formar part com a fotògrafa de plantilla del Grup Serra, treballant al diari Última Hora, dBalears i el setmanari Brisas. Ha col·laborat esporàdicament amb ABC i Cinco Días, i ha publicat en mitjans nacionals i internacionals com Hola, Pronto, Lecturas, New York Times, Point de Veu o Bild. Durant la seva carrera ha participat en diferents exposicions de fotoperiodisme, la darrera al documental i exposició del projecte CERMI Illes Balears (2019).

Pere Bota Bisquerra (Sa Pobla, 1965) va començar la seva carrera professional el 1989 a El Día de Baleares i actualment fa feina com a redactor gràfic al Grup Serra. Ha estat corresponsal de la revista El Temps i ha publicat a la majoria de diaris nacionals, com El País, ABC, La Razón o El Periódico. També ha participat en dues exposicions col·lectives de fotografia de premsa a Mallorca al Casal Solleric de Palma (1993-94 i 1995-96) i ha contribuït com a fotògraf al «Gran Atlas de l'Enciclopèdia de Mallorca». És coautor del llibre «Fotografies de Premsa, Mallorca 1989-1992», editat per Prensa Universitaria.

Guillem Bosch Roca (Pòrtol, 1974) va estudiar Fotografia al desaparegut Casal Baltasar Darder, Vídeo i Internet a la UOC (2015) i el màster en Nova Fotografia Documental a Labasad (2020). Va començar a treballar a la revista Pòrtula i va continuar al Diario de Mallorca a partir de l'any 1996, com a redactor i fotògraf, primer a la delegació d'Inca, i des de 2009 a la redacció de Palma, ja només com a fotògraf. També ha col·laborat amb altres mitjans nacionals i internacionals. Va ser finalista al 1r Premi de Fotoperiodisme de les Illes Balears (2009) i va aconseguir el tercer lloc al 2n Premi de Fotoperiodisme de les Illes Balears (2010).

Isaac Buj Sutorras (Barcelona, 1976) es va graduar el 2001 en Fotografia a la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC). Va iniciar la seva trajectòria com a fotògraf, inicialment a l'estudi de moda Alsina entre els anys 2000 i 2003, com a ajudant de fotografia, il·luminació i edició. Posteriorment va treballar en el món de la televisió gravant, editant i realitzant diversos programes tant informatius com reportatges. Des de l'any 2007 es torna a dedicar exclusivament a la fotografia, primer com a fotògraf oficial de Govern de les Illes Balears (del 2007 al 2011), i actualment com a fotògraf independent i editor de fotografia al diari Ara Balears, a la revista El Temps i Europapress. A més, col·labora amb altres mitjans com l'Agència EFE o Diario de Mallorca mentre desenvolupa els seus projectes personals.

Miquel À. Canyellas Serra (Pòrtol, 1977) és fotoperiodista en actiu des de l'any 2000. La seva trajectòria professional sempre ha estat lligada al Grup Serra, des del començament fins ara als diaris Última Hora i dBalears i al setmanari Brisas, i els primers anys també al Mallorca Magazin. A més, ha col·laborat regularment amb diferents publicacions del Grup Serra i esporàdicament amb altres mitjans d'àmbit nacional i internacional com Die Zeit, El País, Interviú o ABC, etc. Durant la seva carrera ha participat en diverses exposicions de fotografia. Va cursar estudis de Fotografia al Centre d'Estudi Fotogràfic (CEF) a finals dels anys 90.

Catalina Cladera Forteza (Palma, 1962) és fotògrafa professional, realitzadora i editora de vídeo. Treballa com a reportera gràfica des de 1989 i col·labora amb l'Agència EFE des de l'any 2013. Del 1989 a 2013 va formar part de la plantilla de Diario 16, posteriorment conegut com El Mundo de Baleares. Ha col·laborat també regularment amb altres mitjans com Veo7 TV (2008-2011), Marie Claire (2000-2009), Sector Ejecutivo, Quatre Illes (1999-2003), Palma Kurier (1999-2001), Diario As (1996-1998), Empresa Balear (1992-2012), Green Gestión, Cambio 16, Gala, Gente, Época, El Correo del País Vasco, Cinco Días i Bild am Sonntag, com a reportera i editora gràfica, de digitalització i vídeo. Cal destacar la realització del reportatge fotogràfic i exposició itinerant «Dones d'Àfrica» (2000-2004), que recorregué diferents indrets de les Illes Balears, Barcelona i Madrid.

Montserrat Teresa Diez Hueso (Bilbao, 1966 - Palma, 2017) va començar la seva formació artística a l'Escola d'Arts i Oficis de Logronyo i es va especialitzar en fotografia a l'Escola d'Arts i Oficis de Palma. A mitjan dècada dels noranta, després de fer pràctiques a Última Hora, va treballar per a La Voz de Baleares, Palma Kurier i per a diferents publicacions, agències i empreses. El 1999 va començar a col·laborar amb la delegació balear de l'Agència EFE i va ser-ne la fotògrafa titular durant gairebé quinze anys.

Els últims anys va compaginar la seva activitat com a reportera amb la docència de la fotografia al col·legi palmesà Lluís Vives. El 2011 obtingué el segon lloc al 3r Premi de Fotoperiodisme de les Balears pel seu treball fotogràfic sobre els comerços tradicionals del barri de Santa Catalina de Palma.

Joan Lladó Sánchez (Valldemossa, 1982) és titulat en Imatge i So. Des de 2005 treballa com a fotògraf de premsa per a diaris locals i des de 2009 com a fotògraf autònom per a diferents diaris nacionals i agències. Actualment treballa a l'agència Gtres, per a notícies i temes nacionals, i per a l'agència Splash News, especialitzada en personatges famosos, amb publicacions d'àmbit internacional.

Manu Mielnieziuk (Buenos Aires, 1979) és llicenciat en Fotoperiodisme i Fotografia Documental a l'Institut de Periodisme TEA Buenos Aires, 2001. Va començar a treballar al diari argentí La Nación. El 2003 es va traslladar a Espanya on va col·laborar amb diversos diaris i agències com El País, El Periódico de Catalunya, Diario Qué! o Associated Press. Actualment treballa al Diario de Mallorca.

Pere Joan Oliver Orell (Palma, 1979) és fotògraf professional, titulat per l'Escola Superior de Disseny de les Illes Balears. Es dedica principalment a la fotografia d'esdeveniments culturals, de producte i d'arquitectura. Actualment col·labora amb Diario de Mallorca, Mallorca Zeitung, La Razón, Área 11, Setmanari Sóller i Veu de Sóller.

Bartolomé Ramon Mateo (Lyon, 1966) és fotoperiodista professional amb més de 30 anys d'experiència. Treballa a Diario de Mallorca des de l'any 1989, actualment n'és el responsable per a l'àrea de fotografia. Ha col·laborat també amb altres mitjans d'àmbit nacional i internacional com El País, del qual va ser corresponsal gràfic a Mallorca des de l'any 1998 fins a 2020. Durant la seva carrera ha participat en diverses exposicions de fotografia i ha rebut alguns guardons i distincions. Autodidacta, començà la seva carrera professional al diari El Día de Baleares l'estiu de 1984 com a fotògraf en pràctiques i amb ganes de conèixer la professió de primera mà. Més tard, va continuar els estudis de batxiller compaginant-los amb la feina en una empresa de fotografia social. Entre 1987 i 1989 fou col·laborador al Grup Serra.

Jaume Reina Alcocer (Almoradí, Alacant, 1970) és fotògraf professional. Va realitzar els estudis d'Imatge i So a Sant Joan (Alacant). Des de 2003 treballa per a l'agència France-Presse a Balears. Ha treballat per a La Vanguardia, ABC, El Periódico de Catalunya, Público, Associated Press. Va guanyar la segona edició del Premi de Fotoperiodisme de les Illes Balears (2011).

Alejandro Sepúlveda Soler (Eivissa, 1971) és fotògraf professional des de 1996. Diplomant en Fotografia i Imatge i en Arts Visuals i Comunicació, actualment cursa el grau d'Història de l'Art a la UNED. Des de l'any 1999 és fotògraf de la secció de successos del diari Última Hora. El seu treball fotogràfic s'ha publicat en diversos mitjans nacionals i internacionals com El Periódico, La Vanguardia, ABC, Bild, Der Spiegel, The Sun, Daily Mail, The Guardian, entre d'altres.

Tooru Shimada (Yamaguchi-Japó, 1971) és fotògraf professional i llicenciat en Dret. Ha exercit sempre de fotoperiodista, va treballar en els seus inicis per al diari de la seva ciutat natal, Yamaguchi Shinbun. La seva especialitat és la fotografia esportiva, centrada en el futbol professional. Des de desembre de 2014 resideix a Mallorca. Ha col·laborat amb diferents mitjans com el Diario de Mallorca o el Mundo Deportivo. Actualment és fotògraf col·laborador de La Liga, Marca i els cromos Panini.

Ismael Velázquez Torres (Palma, 1991) és llicenciat en Realització Audiovisual i Fotografia. Actualment exerceix com a fotoperiodista al diari Ara Balears i ha col·laborat amb altres mitjans de comunicació com el diari Jornada. En els darrers anys s'ha especialitzat en temàtiques socials il·lustrant centenars de reportatges i entrevistes; tasca que compagina amb els seus projectes personals.

Alberto Vera Atienza (Calvià, 1982) va estudiar fotografia professional al Centre d'Estudis Fotogràfics (CEF) a Palma. Des de 2007 treballa com a fotògraf independent per al diari El Mundo i Agència EFE. A més, ha realitzat treballs per a mitjans nacionals i internacionals com Jot Down o El País, entre d'altres, i col·labora habitualment per al diari ABC.